מניעת נפילות פרואקטיבית במסגרת שירותי הפיזיותרפיה בקהילה

אפלרויט דרורי רקפת | אילנה למל- ליבשיץ | ד"ר יעקב גרוסמן
מערך הפיזיותרפיה, **קופת חולים מאוחדת**

רקע ומטרות

כ-1,000 מבוגרים נופלים מדי יום בישראל, ולכך השלכות חמורות על תחלואה, תמותה ועלויות מערכת הבריאות. רבים נוטים שלא לדווח על נפילות מיוזמתם ועל כן, התופעה מלווה בתת-דיווח ופער קליני של תת-אבחון בקהילה. מערך הפיזיותרפיה ממוקם כצומת אסטרטגי באיתור ובטיפול לצמצום פער זה. **מטרת הפרויקט** היא בחינה והטמעה של מודל פרואקטיבי לאיתור, הערכה וטיפול בסיכון לנפילות, המבוסס על סטנדרטיזציה קלינית ומיקסום משאבים קיימים.

שיטות

הפרויקט הוטמע כמודל רב-שכבתי לשיפור איכות הטיפול, תוך ניצול המשאבים הקיימים:

- שכבת איתור יזום (פיילוט מחוזי): שילוב סינון יזום כחלק מובנה מההערכה הראשונית השגרתית, למטופלים מעל גיל 65 שהגיעו מכל סיבה קלינית. הסינון בוצע בכלים מתוקפים: 3 שאלות סקר (נפילות בעבר, חשש מנפילות וחוסר יציבות), מבחן Timed Up and Go, מבחן Sit to Stand ומבחן עמידה על רגל אחת.
- שכבת רצף טיפולי (ארצי): פניה יזומה של מערך הפיזיותרפיה למטופלים בסיכון על בסיס אומדן סיכון לנפילות שמבוצע על ידי מערך האחיות.
- שכבת פיתוח ידע והכשרה (ארצי): עדכון הנחיות קליניות, קיום ימי עיון והטמעת מערך למידה דיגיטלי.
- עדכון מודל התערבות (ארצי): מעבר ממסגרת טיפולית נוקשה למודל גמיש יותר, המקל על קיום טיפול קבוצתי.

תוצאות

- עלייה של 87% בסך ההתערבויות למניעת נפילות במערך הפיזיותרפיה בין השנים 2023 ל-2025 (2,162← 4,044).
- המענה הקבוצתי גדל ב-137% (1,424 ← 3,370), המשקף הרחבה ניכרת של הנגישות לאוכלוסייה בסיכון.
- הערכות סיכון לנפילה בביקור בית למבוגרים המרותקים לביתם עלו ב-35% (349 ← 472).
- **יעילות האיתור והרצף הטיפולי:** יישום סינון אופורטוניסטי במכוני הפיילוט הוביל לאיתורם ושילובם ברצף הטיפולי של 498 מטופלים בסיכון גבוה, אשר פנו במקור לקבלת טיפול אורתופדי וללא תלונה מקדימה על נפילות.

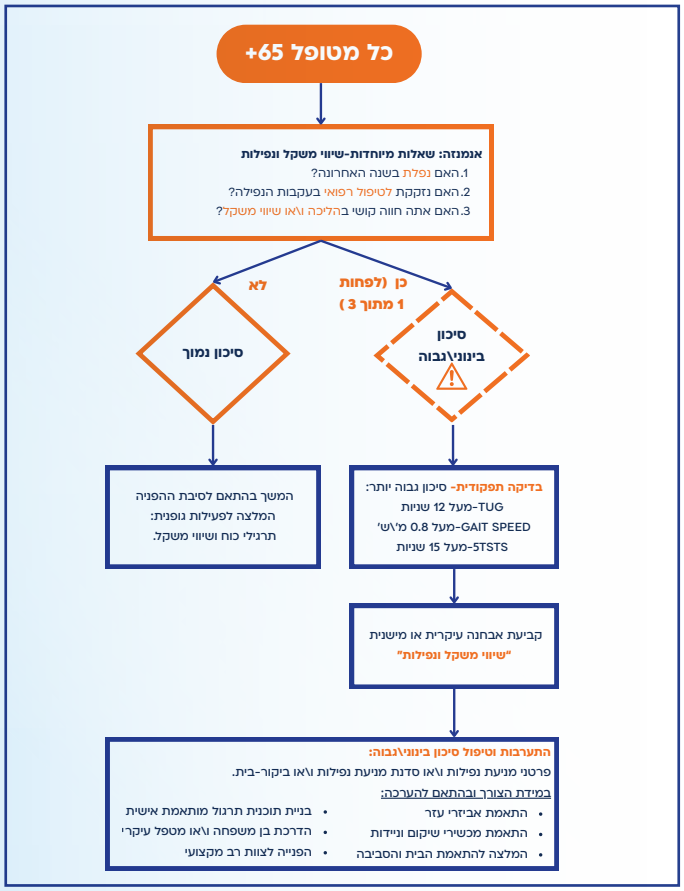
מסקנות והמלצות

צמצום תת-אבחון: שילוב סינון יזום מובנה, לצד תהליכי פיתוח ידע והכשרת צוותים, מהווה כלי קליני אפקטיבי לזיהוי מוקדם של אוכלוסייה בסיכון גבוה שאינה נוטה לדווח על מצבה מיוזמתה.

יעילות תפעולית: סטנדרטיזציה של כלי ההערכה וביסוס רצף טיפולי בין-מקצועי (אחיות-פיזיותרפיה), מאפשרים הרחבה ניכרת של היקפי המענה המניעתי על בסיס התשתיות הקיימות וללא תוספת תקציב.

המלצות למדיניות: מומלץ להרחיב את אלגוריתם הסינון היזום מהפיילוט המחוזי לפריסה ארצית, ובמקביל לשלב תשתית מחקרית פרוספקטיבית לבחינת מדדי תוצאה קליניים קשיחים, כגון שיעורי נפילות בפועל לאחר ההתערבות.

תרשים טיפול פיזיותרפיה - איתור, אבחון, קביעת רמת סיכון וטיפול מונע נפילות

מאוחדת
רמה אחרת